

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP!

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, márczius 22.

Stefánia esküvője.

Mától fogva Stefánia asszony is lehet, eddig csak trónörökösnének volt szabad lennie.

Magas rangja volt. Mint a hegycsúcs állott magasan, hol örökös a fény, a ragyogás, a hideg s az egyedüllet.

Most kisebb lett, legalább annyira kicsiny, ahol már a szívnek is szabad beszélni.

Sokféle képen irtak már erről az esküvőről és körülményeiről. A parvenü felfogás szinte még forradalomra is célzott azért, mert lenézni mer a királyi család egy grófot. Hisz persze lenézés az, ha a kir. Fenség címet mint grófné nem viselheti.

Mondjuk parvenü felfogás ez, mely felfelé szörnyen demokrata, de ha egy tisztos iparos kérné meg a botránkozó urak leányát, mily egetverő tiltakozással utasítanák vissza ezt a vakmerőséget.

Pedig nagyobb a rangkülömbőség egy trónörökös özvegye és egy gróf között, az uralkodó és alattvaló családja, mint két lateiner család között.

Étikett kérdés a címéről való lemondás és közjogi bonyodalmaknak veszi

elejét, amellet az új helyzetben kényelmesebb is az örök inkognitó.

Nem lenézés volt tehát a Fenség cím elvonása, sem igaznak nem bizonyultak a rém-mesék, leányának elszakításáról. Annyi a valóság, hogy valaki leszállt a nagy magasságról, a hol fény van és hideg, leszállt, mert fel nem vihette magához azt a szívet, melyre borulva, érezni akarta a melegét is.

A király nem akadályozta, az ország örömmel látta s az Isten megáldja a frigyet, mely minden földi hiúságon átörve, az égben kötöttet.

* * *

A miramarei fejedelmi kastélyra ma leszállt egy fehér galamb és áldást visz arra a frigyre, melynél regényesebbet az írói képzelet is alig tudna kigondolni. Az özvegyi fátyol alatt, melyet a hercegasszony tizenegy esztendőn át nemes méltósággal viselt, kigyulnak a szerelem rózsái, kivirul a boldogság virága. Illatos virág, a szemnek tetsző és az érzésnek minden hurját bűvösen elandalító. Miramareban, a honnan harminczhat esztendővel ezelőtt egy fejedelmi pár utrakelt, hogy császári koronával ékesítse fejét, mely korona — ah, csakhamar! — töviskovonává alakult át, ma leszállt a fejedelmi trón magasságáról Rudolf trónörökös özvegye. Letette a diadém glóriáját, lemondott rangjáról és kimagasló állásáról, hogy egészen azé lehessen, kit szívében elismert a legjobbnak és legnemesesebbnak, magához méltónak ő, ki fejedelmek sarja és egy-

kor arra volt hivatva, hogy részt vegyen nemzetek sorsának intézésében. Miramare, tengeret csodáló büszke fejedelmi hajlék! — ennél nagyobb csodát nem mutat neked még a tenger mélysége sem!

S nem zúgnak a harangok, nem kísérté üdvkiáltás, mint egykor, midőn először megszólalt szíve és azé lett, kit rajongó érzéssel követett hivatásának magaslatára. Csendben, Istenben tetsző egyszerűségben ment végbe a fejedelmi asszony és a magyar gróf esküvője, Mind a keiten érezték, tudták hogy abban a nagy boldogságban van része a lemondásnak is.

De vajjon igazán lemondás-e az, mikor a jogát követelő szív jogához jut? Nem inkább kiérdemelt jutalom és annak meggyőző bizonyítéka-e, hogy van az égben egy mindent intéző és mindent megfontoló akarat, mely összeszámlálja a bús sóhajokat, följegyezi a hulló könnyeket, latbaveti a nemes akaratot és végül kimondja döntését: ember küzdöttél és bíztál, legyen meg érte jutalmad . . .

Ez a jutalom, ez a sokáig epedve várt, de el nem késett virága a boldogságnak, igazi meglepetést kelt mindenütt, a hova egy szirma, kelyhének egy illata eljut. Az emberek összenéznek, szemükben valami különös fény csillan meg, mesébe való hangulat ringatja őket és suttogva szabadul el ajkukról a fohász: — Áldás arra a frigyre, melyet két igaz szív kötött meg!

Az esküvő előtt.

Trieszt, márcz. 22. Az időjárás borús és kellemetlen. A kastélyba az esküvő tanuin kívül mindenkinek tilos a bemenet. A kastély ormán a tengerészeti lobogót huzzák fel. Lónyay

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Vasuti kaland.

Irtá: P. A.

Néhány évvel ezelőtt történt. Akkoriban még Pesten tanultam, azaz keveset tanultam, de annál többet poharaztam. Nos, gondoltam, egyszer vagyunk fiatalok! De atyám egész más véleményen volt, azonban mégis legtöbbször behunyta szemét és fizetett. Egyébiránt csak kevés kalandomat ismert és ezeket is csak hallomás után tudta, mert szüleim Váradon laktak és ritkán jöttek fel Pestre. Ha már most adósságaim nagyon megsaporodtak és apámnak az a nem egészen bölcs szándéka támadt, hogy nem akart fizetni, látogatást tettem Váradon és a kellemes meglepetés többnyire elég volt, hogy hitelezőimet jobb kedvre hangolja. Nem éppen nemes eljárásom miatt nem sok lelki furdalást éreztem, így gondolhoztam: Aki teljesen adósság nélkül van, az vesse rám az első követ!

Igy egyszer ismét ideje volt, hogy szüleimet meglátogassam. Hideg téli reggel talált engem a pesti vasuti indóház éttermében, jóbarátaim társaságában, kik kísérem voltak. Pohár sör mellett azzal mulattunk, hogy az utasokat nézegettük. Nem sok látványosság volt. Egy ötven tavaszt számláló kisasszony azon buzgólkodott, hogy simogassa és csókjaival szinte megfullasztja kis kutyáját, melyet ken-

dőkebe kötözt. Egy öreg ur a podagra fájdalmait magyarázta egy fiatal leánynak, távolabb pedig néhány hölgy a cseléd-kérdés megvitatásába merült. Egyszerre elkiáltja magát egyik barátom:

— Tyü! nézz oda!

Csodálkozva tekintetem oda, de tüstént felkiáltottam magam is. A váróterem ajtaja megnyílt és egy fiatal, mintegy húz esztendő leány lépett be. Valóban, elragadó volt. Halvány kis arca a kék szemekkel és szőke hajával csókra termett; ilyen utitársnőt magam sem vetnék meg!

— Ő az, gondolom, az utóbbi időben láttam néhányszor, — nyilatkozott a kövér Brand. — Fiu, neked ugyancsak kedvez a szerencse! Vajjon hová utazik?

A leány, valamelyik sarokban ült le és pillantásaink daczára állandóan, az ablakon nézett ki. Közlekedésre nem is lehetett gondolni, erre nézve arca sokkal elutasítóbb volt.

A kövér Brand kárörömmel elmosolyodott. — Haha, barátocskám, itt nem érsz ezélt; a leány átkozottul csinos ugyan, de — amint látható, — átkozottul hideg is.

— Azt szeretném látni! — feleltem neki hangosan, — fogadok, hogy mi ketten ma még a legjobb barátok leszünk!

— Beszállni, uraim beszállni, — hangzott fel hirtelen, mire ezépem után futottam, hogy ugyanabba a kocsiba jussak.

Órált a szívem, mert egyedül voltunk. De hogy kezdjek beszédet? A leánynak hideg te-

kintete nem riasztott ugyan vissza, de arra birt, hogy kevésbbé köznapias beszédfontalat válaszszak. Törtem rajta fejemet, de nem akart eszembe jutni semmi. Egyszer hallottam vagy olvastam, hogy a szép költemény nem ritkán szép gondolatokat sugalmaz.

Hogy volna, ha kísérletet tennék? Az arc előtted nem csak szép, hanem elragadó, — gondoltam; — mindenesetre elbájoló lesznek a gondolatok is, melyek a szép arcznak tanulmányozása közben eszedbe jutnak.

Es oly buzgósággal és lelkiismeretességgel fogtam feladatomba, mely valóban megható volt, de átellenesemet legkevésbbé sem hatották meg. Igen, ha legalább haragosan nézett volna rám, ha mérgesen félre fordította volna fejét, ez legalább azt mutatta volna, hogy csekélységem jelenlétét észrevette. De nem, mozdulatlanul ült ott s szemét folyton egy pontra irányozta.

Es a — szép, nagyszerű gondolatoknak — nyoma sem volt!

Hagyjuk tehát a nagyszerűt és forduljunk a köznapihoz. Karmantyuját, zsebkendőjét és keztyűjét gyönyörű kezecskéiben tartja s valóban csodálatos volna, ha ezen szép tárgyak közül valamelyik ki nem esnék kezéből. Hogy fogok én akkor rárontani! Mily pathetikus beszéddel fogom azt neki átnyujtani! Ez az igaz!

Es vártam negyed óráig, fél óráig . . . vártam oly kitartással, mely magamat is meghatott . . . Hiába! Kezecskéi nagyon erősen tartották, amit egyszer megkaptak! . . . Tehát

Elemér gróf, a ki tegnap meggyónt és ma reggel áldozott, röviddel tíz óra után hagyta el a Hotel de la Villet és Gábor fivérével együtt Miramareba hajtatott. Mindkét testvér frakkban volt. Miramare valóságos virágerdő. A virágküldemények reggel óta folyvást érkeznek. Elsőnek jött a menyasszonyi bokréta, mely gyönyörű palmaibolyákból állott. A második volt Coudenbove grófnő udvarhölgy szekfubokrétája.

Hálaadó mise Budapesten.

Stefánia főhercegné asszony egybekelése öröme a védnöksége alatt álló Fehér Kereszt országos lelenczház-egyesület házi kápolnájában ma délelőtt hálaadó mise volt, melyet Sebasta Ottó kegyesrendi atya czelebrált. Az istentiszteleten a közélet számos kitérősége vett részt. Tibódy József kamarás, egyesületi elnök és dr. Szalárdy Mór igazgató főorvos vezetésével megjelent az egyesület egész tisztviselői kara.

Az esküvő.

Trieszt, márcz. 22. Az esküvő ma délelőtt 10 órakor a miramarei kastély kápolnájában ment végbe. A kápolna rendes külalakján nem változtattak semmit, csupán a padlót terítették le szőnyeggel és az ajtókat látták el bibor-drapériákkal.

A szertartás alatt a kápolnában jelen voltak: Dr. Mayer Lőrincz püspök, bécsi udvari plébános dr. Fischer-Colbrie Agoston bécsi augustinusi magyar igazgató és udvari kaplán, ki Erzsébet főhercegnő hitoktatója volt, továbbá a miramarei plébános és dr. Kolb jezsuita szerzetes, aki Stefániát az esküvő előtt meggyóntatta. Továbbá gróf Choloniowski, a menyasszony tanúja, gróf Lónyay Gábor, a vőlegény tanúja, Pálffy Teréz grófné és Széchenyi Melánie grófné udvarhölgyek, Rotter muzsikás, a ki harmoniumon kísérte az esketési szertartást és végül az oratóriumban elbujva a volt trónörökösnek komornyikja és komornája.

Az egész egyházi szertartás, mely a kopulatióból, Mayer püspök egy igen rövid beszédéből és csendes nász-miséből állott, alig háromnegyed óráig tartott.

Stefánia ezüstszürke ruhában volt gyönyörű gyémánt diadémával fején. Lónyay Ele-

mér gróf frakkban, fehér nyakkendővel. Mayer püspök rövid beszédet intézett a párhoz, a kiket ugymond a szerelem hozott össze s e frigyét szerelem teremtette, ezután pedig áldást kért a frigyre.

Stefánia a szertartás kezdetén rendkívül izgatott volt, de azután láthatólag megerősödött s vidáman ejtette ki a püspök kérdésére:

— Igen!

Lónyay gróf nem kevésbé. A szertartás befejeztével a csekély számú jelenlevő mind az új párhoz sietett, hogy elsőnek gratuláljon nekik s az új pár nyájasan, örömmel fogadta a gratulációkat s karonfogva, emelt fővel távoztak a templomból.

Az esketési levelet a miramarei plébános azonnal beírta a helyi anyakönyvbe és azonnal kiállított egy hiteles bizonyítványt, melyet Mayer püspök vett át a bécsi burgplébánia irattára számára.

Az esküvő után a fiatal házaspár a tanúkkal, Mayer püspökkel és Fischer udvari káplánal bizalmas körben megebédelt. Az új pár közvetlenül az ebéd után Triesztbe jött át és innen az esti vonattal Carlsburgba. Bécs mellé fog fog utazni. A máhát innen már tegnap előre küldték.

Stefánia felmentése a Vörös kereszt védnökségétől.

A hivatalos lap élén ma reggel a következő legfelsőbb kéziratok jelentek meg:

Kedves Széll! Menyemet, Stefánia özvegy koronahercegnét és főhercegnőt a Vörös kereszt védnöksége alól Ausztria-Magyarországban felmentem.

Kelt Bécsben, 1900. évi márczius 11-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.,

Széll Kálmán s. k.

Kedves Széll! Indittatva érzem Magamat a Vörös kereszt védnökségét Ausztria-Magyarországban további intézkedésemig leányomra Mária Valéria főhercegnőre átruházni.

Kelt Bécsben, 1900. évi márczius 11-én.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Széll Kálmán s. k.

ez sem ütött be... Ekkor hirtelen kitűnő gondolatom támadt. Könnyű kézi táskám mint valami Damokles kardja függött szép szomszédnőm feje fölött. Mi történnék, ha megrántanám? A legegyszerűbb véletlen és a táska saját fejemre helyezkedett el. Átkozott táska! Kétszer nem kísérhettem meg ugyanezt; más valamit kellett feltalálnom. Törtem fejemet, nem jutott eszembe semmi, míg végre »blindre« a lehető legostobább kérdést intéztem hozzá.

— Szeret utazni, nagysád?

Csodálkozva nézett rám, aztán röviden felelt:

— Nem,

Ismét szünet. Újból így kezdtem:

— Valóban nem is élvezet, ilyen hidegben utazni. Férfinak nem nagy dolog, de hölgynek. Elhallgattam, ő pedig alig figyelt rám. Kis idő múlva kérdezte:

— Mikor érünk Szolnokra?

Diadal! Végre megvan az érdekesnek látszó téma!

— Tíz órakor, — válaszoltam.

— Valóban oly nagy-e ott a tolongás? Megvallom, — ennek csak meggondolása is borzadással tölt el.

Mily pompás a mosoly, melylyel szavait kísérte!

— Óh, nagysád, ha meg tetszik engedni, hogy megvédelmezem, ez boldoggá tenne!

Barátságos mosolygással köszönte meg ajánlatomat. A jég meg volt törve és én elhalmoztam bókjaim özönével. Kívér Brand, bár itt lehetnél! Meghalnál irigységemben! Alapjában véve azonban nem voltam valami nagyon meglepődve viselkedésével, hideg tartózkodása kissé bosszantott. Mint tapasztalt ember elhatároztam, hogy kissé féltékeny né teszem. Nehány nappal ezelőtt levelet kaptam szüleimtől, melyben azt írták, hogy bizonyos Förster Emma nevű leányt ajánlottak nekik nevelőnőül, aki jelenleg Pesten tartózkodik; jövő héten érkezik meg Váradra. Én már majdnem elfelejtettem azt a dolgot, de most eszembe jutott és elhatároztam, hogy kizsákmányolom.

— Engedje meg nagysád, hogy kipótoljam az elmulasztottat és magamat bemutassam, Orosz József vagyok.

Kecsesen bölintott és én gyorsan folytattam: — Fájdalom, kénytelen vagyok Pestet rövid időre elhagyni, hogy néhány hetet Váradon töltsék szüleimnél. Bármennyire is örvendek, hogy szülőföldemet megláthatom, ez egyszer nehezemre esik.

Azt reméltem, hogy okát fogja kérdezni, de mivel ezt nem tette, folytattam:

— Természetesen, ismét leány az oka ennek.

— Ugy, — nevetett, — tehát szerelmes?

— Ellenkezőleg, — válaszoltam méla hangon.

— Nagysád talán nem hiszi, de úgy van, hogy a szerelem nagyon könnyen ellenszenvé

A király üdvözlése.

Az esküvő után érkezett meg a király távirata, melyben áldást, boldogságot, meglepődést kíván az ifjú párnak. A király sürgönyének Stefánia rendkívül megörvendett.

Egy millió forint.

Lónyay Elemér gróf életét egy millió forintra biztosította.

Román mozgalom.

Románia nagyra tör és mint kis országnak, nincs hozzá ereje. Ez az ottani óriási zavaroknak az oka. A liberális kormány, mint mindenütt, itt is ész nélkül hajtotta a haladást s mikor csőd elé vitte az országot, átadta a kormányt a konservatívoknak s most ő áll be ellenzéknek.

Érdekes jelenség az is, hogy a liberálisok szövöztek a szocialistákkal és köztársaságiakkal. Ez sem első eset. Most már annyira fajultak a lázadás jelenségei, hogy a forradalmi nemzeti bizottság egyenesen felkelésre szólítja a népet. A lázadás hirtelen kitörésének közvetlen oka a múlt évi nyomor s az, hogy a konstanzi kikötő építéseért Hallier francia cégnek hátralékos 18 milliót nem akarták kifizetni, mit most egy választott bíróság a cégnek megítél.

Különben a félhivatalos román lap, az Epoca is elismeri, hogy az állam tönk szélén áll. Ugy tetszik mindezekből, hogy mégis csak jobb elnyomott románnak lenni, mint szabad románnak.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, márcz. 22.

Elnök: Perczel Dezső.

A miniszterelnök indítványa.

Kossuth Ferencz: A kvótabizottság megválasztása ellen nincs kifogása, mert ezt a törvény parancsolja. De az ellen tiltakozik, hogy

változhatik át. Egy idő óta érdeklődtem egy leány iránt, akitől azonban teljesen elidegenedtem féltékenysége miatt. És képzelje, a múlt héten arról tudósítottak szüleim, hogy bizonyos Förster Emma nevű pesti leányt fogadtak fel nevelőnőnek.

— És ez a nevelőnő az a leány, aki önt szerelmével üldözi?

— Ugy van, — füllentettem.

— Ez persze baj, — felelte.

Igent intettem.

— Gondolja meg, több hétig egy földel alatt lakni egy személylyel, aki előttem legfőbb mértékben ellenszenves!

— Vigyázzon, — fenyegetett hamisan, — ismét tüzet foghat!

Ujjongtam magamban; tehát már féltékeny volt! Óh Brand, ha itt volnál! Látnál csodát!

— Soha, — állítottam erősen, — mert másrészt fogtam tüzet, két kék szem gyújtotta fel szívemet legujjabban.

Elpirult és szólni akart valamit, midőn a kalauz Szolnokot kiáltotta és én gyorsan megragadtam szomszédnőm csomagjait és ezekkel terhelve tréfásan kérdeztem:

— Tulajdonképpen még nem is tudom, hová utazik védenzem és mi a neve.

— Igaz, elfelejtettem megmondani, Nagyváradra utazom.

— Hogyan? — kérdeztem és azt hittem, hogy nem jól hallottam.

— Váradra, — folytatta, — és nevem: Förster Emma.

csak Magyarországon válasszák meg. A kiegyezés már csődöt mondott s mégis mesterségesen akarják fenntartani a közjogi kapcsolatot a két ország között.

A miniszterelnök érvelése erőltetett, a kvótabizottság működésének köre megszűnt, ezt maga a miniszterelnök is elismeri. Miért nem áll ugyanaz az osztrák kvóta bizottságról.

Az osztrákok e tekintetben egy külön felvétel szerint nem cselekedhetnek, mert a törvény világosan intézkedik e téren. A függetlenségi párt nevében tiltakozik a törvények félremagyarázása ellen. (Helyeslés szélsőbaloldalon).

Szell Kálmán válaszol és kijelenti, hogy most nincs egyébbről szó, minthogy a következő félévre megállapítandó kvótára nézve, illetőleg az új tárgyalásokra szükséges kvótabizottságot mi megválasszuk. Ahhoz, hogy a Reichsrath a régi kvótabizottságot kompetensnek tartja-e a további tárgyalásokra, vagy új bizottságot választ, nekünk nincs szavunk és annak ez a mostani választásunk nem praesudikál. Itt tisztán csak arról van szó, hogy a mi bizottságunkat válasszuk meg, a mi egészen a mi dolgunk és nem az osztrákoké.

Komjáthy Béla: Tiszteletben tartja más államok szabadságát, de azt nem tűri, hogy az osztrákok diktáljanak nekünk törvényt.

Szell Kálmán: Ezt nem is teszük.

Komjáthy: A miniszterelnök maga mondta, hogy ő eleve tudja, hogy a reichsrathot az osztrák kormány nem szándékozik megkérdézni.

Szell Kálmán: Szó sincs róla.

Komjáthy: Ugy mondta, hogy esetleg a régi kvóta-bizottsággal tárgyalhatunk, aminek ez a jelentősége. Ez törvénytelen.

Szell Kálmán: Komjáthy nem értette szavait. Ő egyszerűen csak azt mondta, hogy ha az osztrák reichsrath helyesnek fogja találni, hogy ugyanazt a bizottságot bizza meg a tárgyalással, akkor esetleg a régi bizottsággal tárgyalnak. S ha ők jónak látják, az az ő dolguk. De nem a reichsrath megkérdézése nélkül.

Rátkay László törvénytelennek tartja a kvóta-bizottság kiküldését.

Polónyi Géza: A régi osztrák kvóta-bizottság semmiképp nincs jogosítva folytatólagos tárgyalásra. Új bizottságot kell nekik is kiküldeni.

Barta Ödön (Nagy zaj.) A magyar kvóta-bizottság kiküldését törvénytelennek mondja.

Több szónok nem lévén, elnök szavazásra hocsátja a kérdést.

A Kossuth-párt kivételével mindenki megszavazza a bizottság kiküldését.

Elnök a kvóta-bizottság választását szombatra tűzi ki.

A közoktatási tárcza.

Áttértek ezután a *közoktatási tárcza* részleteinek tárgyalására.

Komjáthy Béla a *nemzeti múzeum* mai szük voltáról szól s a tisztviselők fizetését kifogásolja.

Zsilinszky Mihály államtitkár kilátásba helyezi, hogy a mai képviselőház és a szomszédos egyetemi épület is arra a célra fog használtatni. A tisztviselőkre nézve legfőbb akadály a törvény, mely megállapítja a fizetéseket. — A múzeum örökre kívánatos lenne, hogy a VII-ik osztályba soroztassanak, de ez is csak akkor lesz lehetséges, ha pénz lesz rája.

A tételt megszavazták.

A *lelkészi jövedelmek* tételénél **Kiss Albert** kérde, hogy a szegény protestáns lelkészek részére az 1898. 14. t.-cikkben elrendelt segélyek még most is miért nincsenek folyósítva.

Zsilinszky államtitkár maga is sajnálja, hogy a folyósítás — bár nagy részben megtörtént — késedelmet szenved sok egyénre nézve. De hát ez az összeírások nehézségén mulott. A minisztérium legnagyobb lelkiismeretességgel intézi feladatát, amiről meggyőződhetik Tisza Kálmán, Dókus Ernő stb. Igéri, hogy legkövetkező idő alatt kintaltatja a járó segélyeket. (Helyeslés.)

A tárczát ezután letárgyalták s elfogadták az ezzel kapcsolatos jelentéseket is. (Éljenezés.)

Öt perc szünet.

Szünet után.

Az igazságügyi tárcza.

Rohonyi Gyula: A költségvetés egyes tételeinél mutatkozó többlet emelkedést indokolja. A beruházásokat ismertet. Rámutat a bírói kar anyagi helyzetének javítását célzó intézkedésekre.

Rátkay László: Más állam az igazságon nyereszkeskedni nem akar, nálunk azt a pénzt, amit az igazságügyre költenek, nem is az igazságügyi költségvetésbe foglalják bele. Ez utóbbi jelenség valószínűleg politikai titkolódzás. Lealázó a magyar államra, hogy azt a 10—12 millió többletet nem fordítja az igazságügy színvonalának emelésére. A halálbüntetés eltörlése mellett érvelt.

Janits Imre és **Kubinyi Árpád** a javaslat mellett foglaltak állást, **Major Ferencz** dr. pedig orvosi ügyekben szólalt föl.

Iskolaszéki ülés.

Pár év óta huzódó kinos ügyben határozott Nagyvárad város iskolaszéke tegnap. Összeütközésbe jött a polgári fiúiskola tanári testülete **Réz Mihály** felügyelő-igazgatóval s annyira elfajult a kinos ügy, hogy az iskolaszék kénytelen volt vele foglalkozni, de éppen az ügy részleteinek kényes természeténél fogva kiadták az egész dolgot egy bizottságnak, átvizsgálás és jelentés tétel végett.

Tegnap tárgyalta az iskolaszék a bizottság jelentését, a mely elejétől végig a békét hangoztatja, de egyetlen pontban sem terjeszkedik ki konkrét adatokra.

Az iskolák szempontjából nem is kívánhat senki mást a békénél, mert a mostanihoz hasonló torzalkodást első sorban is az iskola ügye sanyli meg.

Nagy kérdés azonban, hogy az óhajtott béke helyreáll-e; a felek belenyugodnak-e a hozott határozatba. Óhajtjuk a békét, de alig hisszük, hogy a tegnapi ülésből kifolyólag az helyreálljon.

A jelentés leglényegesebb része az, a melyben a súlyos vádakkal megbántott felügyelő-igazgatónak elégtételt ad; kijelentvén, hogy a *vádak mind alaptalanok.*

A késő estig tartott ülés lefolyása a következő volt:

Jelen voltak:

Dr. Sipos Árpád elnök, Ritoók Zsigmond, id. Gálbory Sámuel, Némethy Károly, Mezey Mihály, Stark Gyula, dr. Berkovits Ferencz, Sulyok István, dr. Buljovszky József, Ragány János, Máthé Lajos, Gábel Jakab, Bérczy János, dr. Kecskeméthy Lipót, Váradi Mór, dr. Döry Ferencz, Heringh Sándor, Mihutz Péter, dr. Tóth Mihály, Hegyesi Márton, dr. Vucskics Gyula, Beczkay Lajos, Szokolay Tamás, Böszörményi Géza, Vaday József jegyző.

Az ülés megnyitása után dr. **Sipos Árpád** elnök előterjesztését olvasták fel. Ebben közli az elnök, hogy **Makkay Vincze** polgári iskolai tanár nyugdíjaztatván, az állásra a pályázat meglelt hirdetve. 14 pályázó jelentkezett. A választást közelebb ejtik meg s választási elnökül **Mezey Mihályt** küldte ki a közigazgatási bizottság.

Szöcsné Farkas Karolin nyugdíjaztatott. Helyét pályázat útján töltik be, de még most erre nincs sürgős szükség.

Indítványozza az elnök, hogy a **Tóth Mariska** megválasztása folytán egy kiegészítő tanerő alkalmazása szükséges. Állandó férfi kiegészítő tanerőt alkalmazzanak, mert női kiegészítő mindig akad. Felhatalmazást kér, hogy szükség esetén gondoskodhasson kiegészítőről.

Az elnök előterjesztését elfogadták.

Gazdasági ismétlő iskola.

Még a múlt gyűlésben fölkérték az elnököt, hogy a gazdasági ismétlő iskola tervezetét kidolgozni s azt az iskolaszéknek bemutatni sziveskedjék. Dr. Sipos Árpád részletes munkaprogramot adott terjedelmes előterjesztésben; javaslatának főbb pontjai a következők:

1. Az iskola 3 éves tanfolyammal lesz berendezve: a tanfolyamok fokozatosan évről-évre állítatnak föl s az első évi tanfolyam már a jövő 1900/901 tanévben megnyílik.

2. Az elméleti és gyakorlati ismeretek egy speciális helyi érdekű tanterv keretében adtnak elő, amelyet az elnök útmutatásai nyomán **Vaday József** szakképzettséggel bíró s e szakirodalom művelésében előnyösen ismert igazgató készített.

3. A gyakorlati képzésre fognak szolgálni: a Biharmegyei Gazdasági egyesület telepe, a városi szőlőtelep, a bolgárok által konyhakertészeti célokra bérelt városi terület és a Farkas testvérek telepe.

4. Iskola helyiségül az olasz-i elemi fiúiskola tantermei szolgálnak; tanítási napok lesznek: csütörtök d. e. 8—12-ig és d. u. 2—4-ig és szombaton d. e.

5. A szükséges szakkönyvek és folyóiratok adományozására fölkéri a kultusz és földmívelésügyi minisztériumot.

6. A tanító részére évi óradíj czimén 800 koronát, a segédkező kertészek, vinczellérek jutalmazására 100 koronát, a felszerelésre szintén száz koronát, összesen ezer koronát irányoztak elő.

7. Az iskola felügyeleti joga egy külön bizottságra fog ruháztatni a mely bizottságnak tagjai az iskolaszéki elnök, két iskolaszéki tag és a Biharmegyei Gazdasági Egyesület és a nagyvárad hegyközség választmányának 2—2 választmányi tagja.

Az elnök által beterjesztett szabályzatot és tantervet elfogadták s már most úgy nyomtatják ki, hogy az iskolai értesítőbe beköt-hessék.

Kinos ügy.

Ezután az a rég huzódó kinos ügy került ismét az iskolaszék elé, a melynek elbírálására az iskolaszék **Hegyesi Márton**, **Sulyok István** és dr. **Berkovits Ferencz** tagokat kérte fel. Részben ismeretes a közönség előtt az a kellemetlen összeütközés, amely **Réz Mihály** felügyelő-igazgató és a közs. polgári iskolai tanstület összeütközéséből keletkezett s az utóbbi vádakát emelt a felügyelő-igazgató ellen. A súlyos vádak közt az is befoglaltatik, hogy a felügyelő-igazgató nem helyesen fogta fel hatáskörét, egyszer mint felügyelő, másszor mint igazgató intézkedik, hogy tanulók részére felvételi engedélyeket, szabadságokat ad, magánvizsgálati határidőket tűz ki, a tanári kar véleményének kikérése nélkül, javító vizsgálatokat tartat rendkívüli időben, tanári értekezleteket hív össze, s azokon tárgyalat, közös értekezleteket tart s azokon egy tanár működését bírálhatja, a havi értekezletek jegyzőkönyveit bekívánja és az abban foglaltakat mégsem terjeszti az iskolaszék elé.

Hogy egy tanulónak a bizonyítványát — mert az a vizsgálaton megfelelt — kijavította s hogy a magánvizsgálati díjakból kétszeres részt követel s a magánvizsgálatokra a tanulóknak olyan kérdéseket ad, hogy vagy azt árulja el, hogy nem ért a dologhoz, vagy mindenáron keresztül akarja csusztatni a vizsgázó növendéket s ez általa polgári iskolát 20 frtos bizonyítvány-gyár színvonalára süllyeszt le. Mindezek után a tanstület arra a conclusióra jut, hogy mindaddig, míg a polgári fiúiskolát a felügyelő-igazgató romboló hatásköre alól ki nem veszik, ők passzív magatartást tanúsítanak s ezt megkezdik az iskolán kívül azzal, hogy a felügyelő-igazgató iránt megtagadják az engedelmisséget. Ezt a beadványt, amelyben

ezek világosabb szavakkal vannak elmondva, aláírták: Dr. Tóth Mihály, Huszár Károly, Felicides Lajos, Nánai András, Óó Dezső, Kovács László és Winkler Lajos.

Mielőtt a kérdés tárgyalásába bocsátkoztak volna, dr. Sipos Árpád elnök szólott. Azt hallotta, hogy a bizottság kiküldése után egyesek hangoztatták, miszerint ő Réz Mihály érdekében a kiküldött bizottságnál hangulatot akart csinálni. Ezt meg sem kísérlette. Felhívja az illetőt, ha jelen van, álljon elő s mondja meg szemébe ezen hiresztelést.

Senki nem jelentkezett az elnök erélyes felhívására.

Hegyesi Márton, mint a bizottság tagja kijelenti, hogy dr. Sipos Árpád velük e tárgyan egyáltalán nem érintkezett, csak midőn véleményüket már elkészítették.

Ezután felolvasták a kiküldött bizottság jelentését, amely a bevezetésben hosszan tárgyalja, miszerint az összeütközés a gyűlölködésre vezethető vissza.

Folytatólag három pontban tárgyalja az ügyet: 1. panaszok. 2. A viszálykodás lényege, fejlődése. 3. Az elintézés mikéntje.

Az 1. pontnál kijelentik, hogy a Réz ellen felhozott panaszok alaptalanok. Lehet, hogy a felügyelő-igazgató jogköre nincs jól megszabva, de ennek nem a felügyelő az oka. Vannak panaszok, hol a bizottság tagjai között vita volt, de ezen panaszok nem a rosszakarat szüleményei. Nyilatkozhatott volna a bizottság egyes dolgokra nézve pozitív formában, pl. hogy a polgári iskolai tanítókör hibás, de a béke a legkívánatosabb az iskolák érdekében.

A 2. pontnál kifejti a jelentés, hogy a dolog személyes torzalkodásból ered s a felügyelő-választástól kezdődik. Helyteleníti a bizottság, hogy az ügy elbírálása előtt a községi elemi iskolai tanítók nyilatkozatban állást foglaltak Réz mellett s ezzel pressziót akartak gyakorolni a bizottság ítéletére. A kir. tanfelügyelőség igyekezett kiterjeszteni a felügyelő hatáskörét s ez csak elmérgesítette az ügyet. A hibát főleg abban látják, hogy nem olyan keretben szervezték a felügyelői állást, a mint azt a törvényhatóság elfogadta s ez az állás most hivatal lett s olyanná nőtte ki magát, a milyent a népközlési törvény nem ismer. Iskolaszéki elnök és a tanítói kar közé egy olyan hivatalt élkeltek, a mely az iskolaszék hatáskörét is csorbítja. S ezt a tulságosan önálló hatáskörét a felügyelőnek folyton tágitják.

A 3. pontban rátérnek az elintézésre. Két olyan érdemes multu fél van itt szemben egymással, hogy az iskolaszéknek az erőszak helyett a békességet kell keresni. Mondja ki az iskolaszék, hogy az eddigi dolgokra fátyolt vet, mert a községi iskolák érdekében a békességet óhajtja. Az iskolaszéki elnököt kéri fel, hogy a fenálló szabályok betartására órkodjon. A szabályzat kellő új átdolgozására pedig küldjön ki az iskolaszék 4—5 tagu bizottságot.

Ezek a bizottság jelentésének lényegesebb pontjai.

A vita.

Gábel Jakab, kéri, hogy a felügyelő azon válaszát is olvassák fel, a melyeket a vádakra adott.

Elnök kijelenti, hogy ez nem áll jelenleg rendelkezésére.

Dr. Tóth Mihály tiltakozik az ellen, hogy az ügy két fél szemben álló ügye lenne. Ő a felügyelői állásra nem reflektált. Mint a tantestület képviselője akar szólni.

Gábel Jakab kijelenti, hogy a szót egyik-től sem lehet megvonni, de nem illik Tóthnak felszólalni.

Hegyesi Márton ellenzi a felügyelő válaszában felolvasását, de azt sem tartaná ildomosnak, ha Tóth a kérdéshez szólna.

Elnök ellene van a részletes tárgyalásnak.

Gábel Jakab sok dologban nem osztja a bizottság jelentését s az eljárást sem osztja. Az általános vitát nyissák meg.

Elnök: A botrányos dolgokat nem akarták tárgyalni, azért küldték ki a bizottságot. Általánosságban fogadják el a jelentést.

Némethy Károly a bizottság eljárását helyesli. A béke szükséges az iskolák érdekében. Reméli, hogy ezt meg is fogják találni, ha az indítvány szerint a szabályokat átdolgozzák. A felügyelő intézménnyel nem voltak megelégedve, mert az tulaagy hatáskörrel bír. Alakítsák meg a bizottságot s úgy módosítsák a szabályokat, hogy a felügyelő adatlusa legyen az iskolaszéknek. Az iskolák ügyét szolgálja nem a tanfelügyelőjét, akivel sokszor összeütközésbe is jöhetünk. A jelentésből látszik, hogy mindkét fél ellen tudtak volna kárhözhatóan ítélni.

Dr. Kecskeméti Lipót azt hiszi, hogy Tóth Mihály is a béke érdekében szólna s ezért hallgassák meg.

Ritók Zsigmond azzal kezdi, hogy ezt az ügyet szenvedélytelenül kell tárgyalni s ezért nincs szükség a részletes tárgyalásra. Lehető-e, hogy fegyelmi eljárás rendeltessék el, vagy megkíséreltessék ez illető körök szabályozása. A kinos ügy azért nőtt fel, mert nem volt megszabva jól a hatáskör s az egymásba vágott. A fegyelmit nem kívánhatjuk, de a szabályzat módosítását igen. Részletes tárgyalás által sem hozhatunk igazságos ítéletet. A bizottság megvizsgálta alaposan az ügyet s mondja: intra et extra muros peccantur. A hatáskört kell precíz megállapítani; ha ez meg lesz, a béke is meglesz.

Elnök kijelenti, hogy két hétig olvasta át az összes iratokat. Ha részletesen akarják tárgyalni, ennyi idő kell.

Gábel Jakab ismét hosszabban szól. Meghurcoltak egy nagyon érdemes férfit: Réz Mihályt. Ha a bizottság megmondja, hogy ebben ennek, abban a másiknak van igaza, elfogadja a véleményt, de a jelentésben árnya sincsen az elégtételnek. A polg. isk. tantestülete beleütközött a szabályokba s vádakat hoznak fel, becületében megsértik a másik felet. Ezekről a vádaktól fel kellett volna menteni a felügyelőt. Hangoztatni kellett volna, hogy kinek a javára kívánják a békét. Ezután azt vitatja, hogy a felügyelői állás úgy lett szervezve, a mint most van, de a tantestület kicsinyeskedett. Elégtételt kér a felügyelőnek s azért nem fogadja el a jelentést Adják újból vissza az ügyet a bizottságnak, hogy érdemben hozzon határozatot.

Elnök felolvassa a jelentésből azt a részt, a mely szerint a vádak alaptalanok.

Sulyok István kijelenti, hogy a bizottság lelkiismeretesen vizsgálta az ügyet. Gábel Jakab egyoldalú eljárása nem méltó az iskola-ügyhöz. Ha a bizottság ítéletet mondott volna, mindent leplezetlenül fel kellett légyen tárni s akkor Gábel sem örülne a favoritja érdekében, a másik fél sem. Azt kívánja, hogy ez ügyből minden személyes momentum kizárassék.

Gábel Jakab visszautasítja, hogy favoritja van.

A szavazásnál a kiküldött bizottság jelentését 16 tag elfogadta, a Gábel indítványa mellett csak 5 szavazott.

A szabályzat átdolgozására Hegyesi Márton, Stark Gyula, Sulyok István, Gábel Jakab és Böszörményi Géza küldettek ki.

Az elemi iskolai tantestület bizalmi nyilatkozatát Réz Mihály felügyelő mellett tudomásul vették.

Elhatározták, hogy felkérlik a város törvényhatóságát, miszerint újból kériék a miniszternél az iskolák fentartására adott 14.000 korona államsegélynek 28.000 koronára leendő felemelését.

Néhány apróbb ügy elintézése után az ülés véget ért.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Márcz. 23. Esküdtzéki tárgyalás.
Márcz. 23. Közuti vasut közgyűlése.
Márcz. 25. Szigligeti emlékünnepe.
Apr. 1. A kaszinó közgyűlése.

* Személyi hír. Gróf Csáky Lajos orsz. képviselő a Sebes Körös-Társulat elnöke tegnap Budapestről Nagyváradra érkezett.

* Nemzeti zarándoklat Rómába. Schlauch Lőrincz dr. bibornok püspök s Eminentiaja tegnap kiadott körlevelében utasítja az egyházmegye papságát, hogy a zarándoklatot a szószékről hirdessék, ennek jelentőségét magyarázzák s a híveket a jubileumi bucsu elnyerésére és arra is buzdítsák, hogy a magyar katolicizmus 900 éves fennállásának jubileumán tömeges részvételeikkel a magyar nemzet hátláját tolmácsolják. A központi bizottság nevében a főrendező König Gusztáv Rómában járt és ott a helyszínen az illetékes közegekkel a részletekről tárgyalt. A pápai audencia napját a főudvarmesteri hivatal tüzi ki, Vanutelli bibornok pedig a zarándokokat diszpenzáta a négy főtemplom tiszteri látogatása alól és így a magyar zarándokok csak kétszer tartoznak a bazilikákat látogatni s így elegendő, ha öt napot töltenek az örök városban. Rendkívül fényes lesz a lateráni magyar isteni tisztelet, ahol a hercegprimás fogja bemutatni a hálaadó isteni tiszteletet és az ott eltemetett II. Szilveszter pápa sírjára koszorút helyeznek. A zarándokok elhelyezéséről Rómában gondoskodva van. A zarándokok Rómában együttes gyónást és áldozást végeznek a Szent Péter templomban s a bizottság gondoskodott, hogy a négy főtemplom látogatásánál kiváló magyar szónokok hirdessék az Isten igéjét. A zarándoklatok ügyében készséggel adnak felvilágosítást a helybeli plébániákon, vagy szerkesztőségünkben. Ugy vagyunk értesülve, hogy városunkból egy a papság, mint a világiak köréből számosan vesznek részt a zarándoklaton.

* Eljegyzés. Krezmerich Ferencz tanító, eljegyezte Tóth Rózsikát, Sperk József esperesplébános hugát Margittán.

* A megyei közgyűlés. Biharvármegye törvényhatósága a szerdán megkezdett ülését tegnap folytatta és be is fejezte. Az ülésen dr. Beöthy László főispán elnökölt, jelen voltak: Syunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, dr. Wallner Ödon t. főügyész, Miskolczy Árpád főszámvevő, Nagy Márton főszolgabíró, Baranyi András, Keszthelyi Zoltán t. b. főjegyzők, dr. Czifra Kálmán, Balogh Elemér, Biszterszky Elemér, Balázsházy Iván, Beöthy Lajos aljegyzők stb. A közgyűlés a nagyszámú főszolgabírói jelentések tárgyalásával vette kezdetét apró-cseprő községi ügyekben. Az egyhangúságban csakis az előjáróságok választása tárgyában beadott felebbezések hoztak némi derűt. Felebbezéseket adtak be a kisbárdói, körözs-topai, brátkai, bánlakai, magurai, b.-ujfalui, furtai, ds.-forrói, n.-bajomi, szerepi, nagylétai, derecskei, alsó dernai, sárszegi, kötegyáni, n.-szalontai, rózsafalvi, ökrösi, kopacseli, jánosfalvai bíró, illetve előjáró választás ellen s a közgyűlés a felebbezések nagy részét elutasította. A b.-ujfalui pénztárnok választást formai okokból megsemmisítette. Ezután a községi számadások hagyattak jóvá, mire a közgyűlés véget ért.

Tűz a debreczeni fogházban. Tudósítónk távirja, hogy a debreczeni kir. törvényszék fogházában eddig ismeretlen okból tűz támadt, mely nagy zavart idézett elő, úgy az őrszemélyzet, mint a rabok között. Az oltási munkálatokat egyedül a tűzoltóság végezte, míg az őrszemélyzet a rabokat tartotta a szabadban őrizet alatt. A tüzet lokalizálták.

* **Szél a magyar diákok védnöke.** A magyar főiskolai ifjuság 100 tagú küldöttsége tisztelgett tegnap délben *Szél* Kálmán miniszterelnöknel a képviselőház miniszteri szobájában. A küldöttség szónoka, *Köpesdy* Sándor a budapest Egyetemi Kör elnöke, a magyar főiskolák hallgatói megbízásából arra kérte a kormányelnököt, hogy a párisi kiállításra kiránduló diáktestület védnökségét fogadja el és hogy a debreczeni diákkongresszust részesítse támogatásban. Azután *Polónyi* Géza bemutatta a küldöttség szónokát. *Szél* beszédében kiemelte, hogy örömmel látja, hogy a magyar ifjúságot jellemző lelkesedéssel van azon, hogy Párisban, a hol a nemzetek versenyre kelnek egymással, bemutatja, hogy itt él egy nemzet megőrizve a maga kulturáját és mindig azon van, hogy együtt haladjon az európai kulturával. Végül kijelenti, hogy a debreczeni országos diákkongresszus tanácskozásai iránt a legnagyobb érdeklődéssel viseltetik.

* **Kinevezett állatorvosok.** A élesdi járás főszolgabírója *Ungár* Vilmos fővárosi és *Lintner* Kálmán nagyváradi lakos okl. állatorvosokat az élesdi járásban megüresedett két állatorvosi állásra kinevezte.

* **Patkányok az új színházban.** Tegnap számunkban közöltük egy városi polgár hozzánk beküldött irását, mely szerint az új színházban patkány van. Ma ez ügyben személyesen is tudakoztunk és elég meglepő eredménnyel. Az új színházban tényleg van patkány, de nem egy, hanem temérdek sok lehet. A lebontott házak ugyanis valóságos patkányfészkek voltak s a bontás alkalmával a csákányok mellett szaladgáltak a patkányok, melyek új otthon kerestek a szétrombolt otthon helyett és tényleg találtak is. Átvándorolt egy részük az új színház épületbe, más részük pedig a környéki házakat szállotta meg annyira, hogy alig győzik őket pusztítani. Ha alkonyatkor vagy éjjel, a mikor a forgalom csökken, az építések körül járunk, még mindig láthatunk egész patkányvándorlást az uttesteken keresztül a szomszéd házakba és a pincze nyílásokon, csatornákon át besurranak az új otthonba. A dolog mindenestre sokkal egyszerűbb lett volna, ha e kellemetlen, sőt kártékony állatokat a régi helyeiken pusztítják ki, vagy legalább alaposan megtizedelik őket. Egy szakértő mondja nekünk, hogy a patkányok igen kártékonyak lehetnek az új színházban. Megrágnák az új díszleteket, a kellékeket, butorzatot és főleg, minthogy a színház gőzfűtésre lesz berendezve, rendkívül elszaporodhatnak s kiirtásuk a zeg-zugos földalatti helyiségekből s egy oly nagy épülettömbből, rendkívül nehéz.

* **A póttartalékok kapnak fizetést.** Nagy fontosságú rendelet érkezett tegnap a törvényhatóságokhoz a m. kir. belügyminisztertől. E rendeletben nem kevesebb dologról van szó, minthogy ezután a 8 hétre bevonuló állami törvényhatósági tisztviselők, tartozzanak bár a hadsereg bármely részéhez, a 8 heti katonai szolgálatuk alatt is kapjanak fizetést és így a miniszterelnöknek e tárgyában az 1881-ix évben tett rendelkezése hatályon kívül fog helyezettetni.

* **A vármegye a kereskedelmi iskolának.** Biharvármegye törvényhatósága tegnapi közgyűlésén vette tárgyalás alá a nagyváradi kereskedelmi iskola kérvényét, melyben az iskola igazgatósága segílyt kér a vármegye közönségétől. A közgyűlés méltányosnak találta az iskola kérelmét és az állandó választmány véleménye alapján 600 koronát szavazott meg a célra.

* **A nőegyleti díszmű kiállítás** A bihar megyei és nagyváradi nőegylet által április hó 22-én rendezendő műkedvelői kiállítás iránt oly nagy az érdeklődés, hogy már eddig is több mint 60 kiállító jelentkezett városunkból és megyénkbeli s így az előre láthatólag igen gazdag lesz női díszművekben, valamint festmények és fényképekben. Az egylet páratlan buzgalmu elnöknője özv. dr. *Gerliczy* Félixné nagy tevékenységet fejt ki, hogy a kiállítás minél fényesebb legyen.

* **Egy Vilmos huszár balesete.** *Temesvárról* írják, hogy *Döry* László Vilmos huszárezredbeli főhadnagy cs. és kir. kamarás, tegnap kilovagolt a városba, utközben azonban lova a villamos vasutól megriadt és a főhadnagy oly csenségtlenül esett le, hogy lábát törte. Beszállították a kórházba. *Döry* főhadnagy a mult nagyváradi lóversenyeken szerepelt és igen ügyes lovasnak tünt ki.

* **Visszatartott házalók.** A szegény szepesi gyolcsosok és üvegeseknek eddig nagyon sok ügygyel bajjal járt a vásár. A hova megérkeztek a vásárra, addig nem rakodhattak ki, a míg a hatóság át nem nézte a házaló könyveket. Igen ám, de a hatóság sokszor nagyon malicziózus volt s a házalási könyv átnézését csak akkor fejezte be, a mikor már a vásárnak vége volt és így a szepesi gyolcsosok busan kulloghattak haza felé. Természetesen a gyolcsosok most már följelentették a malicziózus hatóságokat és ennek következtében a kereskedelmi miniszter rendeletet adott ki valamenyi törvényhatóságnak, hogy a felvidéki házalók házalási könyveit a bemutatáskor azonnal láttatkozzák. Így már rendben van a dolog.

* **Két ember tűzhalála.** Óriási tűzvész pusztított e hó 19-én Ujlakon, mely a község nagy részét elpusztította, s e mellett két emberélet is áldozatul esett. A község szélén lévő *Baranyi*-féle szárazmalomban, a mely náddal volt fűdve e hó 19-én este — néhány suhancz verebket akart fogni. Hogy a fészket jobban meglássák, gyertyát gyújtottak, a melyet oly közel tartottak a bemohosodott, száraz nádfűdélhez, hogy ettől a tető tüzet fogott. Mire a lakosság észrevette a tüzet, a lángok az egész tetőt elborították. Az óriási szélviharban gondolni se lehetett a mentésre s e miatt lakosság futott haza, hogy a saját hajlékát védje. Az égő nádfédél parazsait mindenféle hordja a szél, s ennek következtében rövid idő alatt öt különböző helyen gyuladt ki a tűz. A viharral szemben tehetetlen lakosság jajveszékkel futkosott ide-oda, mindenki a saját hoimiaiit igyekezett megmenteni. E közben kigyult *Barna* István nádfődele háza is. A beteg fekvő *Barna*, öreg feleségével menekülni akart a házból, de a gyorsan égő nádfűdél lecsuszott a tetőről és elzárta a kijárást. A lángok az ajtón és ablakon keresztül csapkodtak be a szobába. A bent rekedt házaspár iszonyu jajveszékkel kiabált segítségért, de az óriási lángtenger miatt lehetetlen volt a házat megközelíteni. E közben az elégett gerendák is leszakadtak és beütötték a szoba plafonját s a szobába hullott égő gerenda darabok meggyújtották a szoba butorait is, mitől a házaspár teljesen összeégett. A tüzet csak másnap reggel sikerült eloltani, a mikor a szélirányában volt házsorok teljesen leégtek. Hatvankét házat és igen sok gazdasági épületet pusztított el a tűz. Ezeknek tulajdonosai csak a rajtuk lévő ruhát tudták megmenteni. A tűzben igen sok jószág is elpusztult. A bent égett *Barna* István és neje holttestét másnap találták meg a földig égett romok között.

A kár megközelíti a 60,000 forintot, ebből alig néhány ezer forint érték volt biztosítva.

* **Egy család tragédiája.** A nyomor ismét kezébe adta egy szerencsétlen anyának a gyilkos szerszámot, hogy azzal gyermekeit és önmagát elpusztítsa. A véres esetről levelezőnk az alábbi részleteket közli: *Peczés* Anna szurduki lakos férjét, a ki községi éjjeli őr volt, ezelőtt két évvel ismeretlen tettesek, szolgálatának teljesítése közben, összeszurkálták, minek következtében pár hónapi kinlódás után meghalt. Azóta az özvegy napszámból kereste a kenyerét maga és két kis gyermeke számára. Néha a községtől is kapott egy-két forint segílyt, de az utóbbi időben az is elmaradt. Januárban az asszony erősen meghűlt s azóta állandóan betegeskedett. Keresete nem volt és így gyermekeivel együtt abból tengődött, a mit jószívű emberek alamizsnaképpen adtak neki. Betegsége óta több ízben könyörgött az előjáróságnál segílyért, de mindannyiszor elutasították. E hó 19-én ismét elküldte nyolcz éves fiát a község házához, hogy legalább egy forintot adjanak neki kenyérre, de az is hiábavaló volt. A szegény asszonyt ez végképp elkeserítette és öngyilkosságra határozta el magát. Este a gyermekeket lefektette s mikor már azok jó mélyen aludtak, egy előre elkészített nagy késsel mind a kettőnek a torkát elmetsette, aztán pedig felvágta a saját ütőereit, és azon véresen felakasztotta magát a szoba gerendára. Másnap reggel egy községi szolgától küldött a bíró egy forintot az özvegyasszonynak. Mikor ez a szobába benyitott, ott találta az asszonyt véresen a kötélén. Az esetet azonnal bejelentette az előjáróságnak, a honnan a bíró és két esküdt azonnal a helyszínre siettek és levették a kötélről a már holt asszonyt, csak ekkor vették észre, hogy a két kis gyermek is átmetsett nyakkal holtan fekszik az ágyban. Az eset óriási izgatottságot keltett a községben, különösen mik megtudták, hogy a bíró könyörtelensége volt a oka a család pusztulásának.

* **Rablógyilkosság.** Borzalmas rablógyilkosságról ad hírt szentgyörgyi levelezőnk, mely a szomorú kimenetelű kalocsai vásár aldozatainak számát szaporította. *Szenes* Antalné és *Kósa* Ferenczné szentgyörgyi lakosok, vásáros kofák, e hó 19-én Kalocsára mentek vásárra. A rossz idő miatt azonban, kénytelenek voltak még kora délután hazafelé indulni. Úszodon azonban sokáig kellett várniok, míg a Dunán átkelhetek s e miat már öreg este lett a mikor átjutottak. A folytonos erős esőzés miatt, úgy ők valamint a lovak is teljesen átáztak, de mert a nagy sötétségben és rossz utban lehetetlen volt tovább menniök, kocsisuk tanácsára megálltak egy utszéli csárdában és ott maradtak éjszakára. A kocsis éjszakára kiment az istállóba a lovaihoz, e két kofa pedig a korcsma helyiségében huzta meg magát, hol rajtuk kívül még egy nő és két férfi volt. Este 10 órakor a korcsmáros bezárta a korcsmaajtót és elment aludni. A jó meleg korcsma helyiségben a két kofa hamarosan elaludt. Ezt felhasználta a két idegen férfi s miután látta, hogy a két kofánál nagyobb összeg pénz volt, éjszaka mind a kettőt megfojtották és elvágták mind a kettőnek a nyakát. A két áldozatot aztán kirabolták és az utcára nyíló korcsmaajtón keresztül — a mely belülről volt elzárva — elmenekültek. Reggel mikor a korcsmáros felébredt a két kofának borzalmas holt testét találta a korcsma szobában. A két idegen férfi és a velük volt nőnek hülthelyük volt. A korcsmáros ez esetről azonnal értesítette a csendőrséget, mely a nyomozást bevezette és a hullák elszállítására iránt is intézkedett. A tettesekről eddig csak azt sikerült megállapítani, hogy az illetők tolnamegyeiek. A közölt személyleírás alapján előreláthatólag hamarosan kézre fognak kerülni.

* **Lloyd kávéházban** ma és mindennap egy kitűnően szervezett női zenekar játszik. A zenekar Budapesten játszott a legutóbbi napokig és nagy sikert aratott fegyelmzett, zenei tekintetben művészi fokon álló játékaival.

Délafrikai háború.

London, márcz. 22. A Daily Mail tudósítója, a ki tegnap Bloemfonteinből Fokvárosba érkezett, azt jelenti, hogy három héten belül újabb hadmozdulat nem valószínű, mert tárgyalások folynak.

A Times-nak jelentik Lourenco-Marquezből: Hír sz rint azzal a tervvel foglalkoznak, hogy Transzvált Oránje szabadállammal egyesítik. Krüger elnök lesz, Steyn pedig főparancsnok.

A Morningpost-nak jelentik Fokvárosból, hogy a búr békekövetség utjának célja tulajdonképpen Oroszország.

London, márcz. 22. A Times-nak jelentik Rouxvilleből 20-iki kelettel: Az angolok megszállták Rouxville és Smithfieldet.

London, márcz. 22. A Standard-nak jelentik 20-iki kelettel: 4000 transzváli búr Colesbergből Bázutóföld határára igyekeznek menekülni, de valószínű, hogy fogságba jutnak.

London, márcz. 22. A Reuter-ügynökség jelenti: Chamberlam gyarmatügyi miniszter azt táviratozta az ausztráliai kormányzónak, hogy a hadügyminiszterium az ausztráliaiaknak 114 tisztii állást ajánl fel a gyalogságnál és a tüzérségnél.

IRODALOM.

Katholikus tudósok nemzetközi kongresszusa.

Ötödik nemzetközi kongresszusukat rendezik ez idén Münchenben szept. 24—28. napjain a kath. tudósok. Igen hasznosak és szükségesek az ilyen kongresszusok.

Az ilyen kongresszusok célja u. i.: egyesíteni a katolikus tudósok törekvéseit a hit-tudomány kivételével minden tudomány azon főbb kérdései körül, melyek a keresztény és spiritualista elméletet érdeklik; jelezni e kérdésekben a tudomány jelenlegi állását s ösztönölni adni és újabb módot szolgáltatni arra, hogy e kérdéseket a keresztény tudósok minél nagyobb buzgósággal fejtegetessék.

Az idei kongresszus előkészítésére megalkult a magyarországi bizottság, mely most küldötte szét a felhívásokat, melyből közöljük tájékoztul a következőket:

A kongresszus szabályzata rendes tagokat és adakozókat ismer.

Rendes tag mindaz, a ki 5 koronát fizet, akár ad be dolgozatot, akár nem.

A rendes tag jelen lehet a kongresszus minden ülésén; megkapja a kongresszus emlékkönyvének egy példányát; továbbá a szervező bizottság minden közleményét: körlevelet, időszaki értesítést (bulletin periodique) stb.

Adakozó az, a ki anélkül, hogy tagja lenne, legalább 20 koronával hozzájárul a kongresszus költségeinek fűdözéséhez s ennek fejében a kongresszus ugynevezett nyilvános ülésein részt vehet.

Nők adakozók lehetnek.

A müncheni kongresszus a következő szakokra oszlik:

1. Vallási tudományok (a szorosán vett katolikus hittudomány kizárásával).
2. Bölelet és psycho-physika.
3. Jogi, nemzetgazdasági és társadalmi tudomány.
4. Egyházi és világi történelem.
5. A művészetek és a művelődés története.
6. Keleti nyelvek és régiségek.
7. Nyelv-, régiség- és felirat-tudomány.
8. Mennyiségtan, természettudomány és kémia.
9. Csillagászat, földrajz és földtan.

10. Élettan, embertan és orvosi tudomány. A felolvasásra szánt dolgozatok rövidke s legfeljebb 30 perczre terjedők legyenek.

A felolvasáshoz tessék csatolni annak rövid foglalátát is, mely egy nyomtatott oldalnál, mintegy 450 szónál többre ne terjedjen.

A beküldőnek jogában áll dolgozatát a kongresszus után egész terjedelmében bárhol közzélni; a szándékolt közzétételről az Emlékkönyv szerkesztő-bizottsága örömet ad pontos jelzést, ha az tudomására jut.

A kik dolgozatot akarnak benyújtani, minél előbb, de legkésőbb 1900 július 1-ig küldjék azt be a magyarországi bizottság ügyvivő elnökéhez. A dolgozat angol, francia, latin, német, olasz vagy spanyol nyelven lehet írva, ugyanezek a nyelvek használhatók az eszmecseréknél.

A rendes tagok és adakozók jelentkezzenek haladék nélkül. Jelentkezhetnek pedig a magyarországi előkészítő bizottság alulirott tagjai bármelyikénél, hol mindjárt a tagsági díj is lefizethető.

A megyei bizottság ügyvivő elnöke: Dr. Kiss János egyetemi tanár. (Budapest, VII. kerület, Rottenbiller-utca 5/a.) Nagyváradról rendes tagja a bizottságnak Dr. Bognár István apát-kanonok, papnöveldei rector.

Igazságszolgáltatás.

A csiktolvaj halála.

— A mai esküdtzéki tárgyalás. —

A márcziusi esküdtek ma itélkeznek utó-jára.

A mai napon egy rendkívül érdekes ügy került tárgyalásra, a melynek elbírálása igen nehéz.

Gombos Sándor vértesi lakos a Majonte nevű patakba csikfogókat állított be. Gombosnak az így fogott csikok árából szép jövedelme volt sokáig.

Később azonban egész hetek multak el a nélkül, hogy a csikfogóban csik lett volna, minek következtében Gombos arra a gondolatra jött, hogy az ő csikjait lopják.

Sokáig leste Gombos hasztalanul a tolvajt, míg végre egy reggel sikerült azt megcsipni, Fekete György falubeli legény személyében.

Fekete a csikfogóból épen az éjjel fogott csikokat szedegette ki, amikor Gombos oda ért mellé.

Mikor Gombos bizonyosságot szerzett arról, hogy ki viszi el az ő csikjait, rendkívül haragos lett és első haragjában felkapta a mellette heverő jégvágót s azzal Feketére ütött, aminek következtében Fekete összeesett.

Ez 1898. január 30-án történt kora reggel. Gombos, amikor Fekete összeesett, megijedt és hazaszaladt, Fekete pedig, hátulról történvén a támadás, nem látta, hogy ki ütötte meg s vérbe fagyva ott feküdt a patak partján több órán keresztül.

Később Gombost mégis bántotta a lelkiismeret, kiment újból a patakhoz, ahol még mindig ott feküdt vérben Fekete György.

Maga Gombos vitte ezután haza Feketét, otthon pedig azt mondta, hogy ő úgy találta Feketét a patak mellett.

Feketét oda haza ápolás alá vették. Sokáig nem tért magához, azt hitték, hogy menthetetlenül vége van, azonban erős természete végre is győzött, magához tért s lassan gyógyulni kezdett.

Ez a javulás azonban nagyon rövid volt, mert a fiatal ember hátgerincz sorvadást kapott, minek következtében májusban meghalt.

A vizsgálat sokáig nem vezetett eredményre, csak nemrégiben derült ki, hogy ki az igazi bűnös és így került Gombos a vádlottak padjára.

A mai tárgyalás igen hosszúnak ígérkezik, mert öt szakértő orvos van behíva, a kiknek a feladatuk az lesz, hogy véleményt mondjanak arról, hogy a kérdéses ütés idézte-e elő a hátgerincz sorvadást és így a halált.

Gombost különben halált okozott súlyos testisértés büntetvéért helyezte vád alá a törvényesek.

A vádlottat dr. Dési Géza ügyvéd fogja védeni, jegyző Hermann Aladár lesz.

A nagyvárad kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Harmathy Károly.*

5549 Marik János sikkasztás.
5566 Holhos Tógyer testisértés.
5570 Bereczki Gábor becsületsértés.
5586 Mnyerlucz Gábor idegen ingó vagyon rongálás.

5640 Grünberger Jenő rágalmazás.
875 Agoston Lajos lopás.
5385 Szkurka János rágalmazás.
5419 Piros Sándor rágalmazás.
5420 Nagy Istvánné lopás.
5435 Pribel Ferenc testisértés.
5454 Almási János lopás.
5454 Almási János lopás.
5457 Opre Pálné testisértés.
5575 Tószegi András rágalmazás.
5673 Pérchy Sándorné rágalmazás.
5752 Bs. Fodor János és társa közcsend ell.

kihágás.

611 Szécsi András becsületsértés.
898 Szutorisz Jánosné közegészség elleni

kihágás.

1060 Molnár György rágalmazás.

Előadó: *Poynár Dénes.*

5390 Morvai József becsületsértés.
5393 Ötvös Ádám becsületsértés.
5638 Orbán Jánosné orgazdaság.
5649 Nemes Margit lopás.
735 Takács György gyilkosság.
5428 Lakatos Pap Juliánna közcsend elleni

kihágás.

5460 Czanye Péter anyakönyvi kihágás.
6505 Polgár Ignác lopás.
5508 Bozsányi Mária lopás.
5521 Már Jánosné rágalmazás.
5522 Kovaszki István lopás.
5552 Probaszka Vilmos lopás.

Előadó: *Dr. Marienescu Athanas.*

3762 Jovanovits Lajos — Szendi Horváth Mária.

3762 Szabó András — Ambrus Mária.
3763 Kovács Antal — Erdei Juliánna.
2764 Góg Juliánna — Bucz János.
3765 Raksányi Béla — Góg Anca.
3766 Csapó László — Sándor Eszter.
3768 Tuska Anna — Mateilez István.
3769 Somlyay Lajos — Molnár Mária.
3770 Konya Dénes — Petroczky Mária.
328 Szedlák János — Boldog Juliánna.
542 Tichy Károly — Ráduly Róza.
565 Fodor Zsigmond — Lövy Francziska.

Előadó: *Dobosfy Alajos.*

1703 Tolle Pavel — Bokts Floare.
3798 Laszku Juon — Vajda Sándor.
3802 Pelle Todorzie — Kanburár Mikulaj és neje.
660 Mós Mihály — Mós Petruné.

Előadó: *Bócz Géza.*

3245 Gajdos Pál — Szerák Jánosné.
3297 Czipo Péter — Bokis Péterné.
2349 Bancse Istvánné — Dancs Péterné.
439 Szabó István — Roth Pál.
758 Pártos Lajos — Laubach Ferencz.
791 Méhész Nyikora hagyatéki ügye.

SPORT.

A nagyvárad torna kör ma d. u. 6 órakor választmányi ülést tart, a melyre több fontos tárgy, különösen a *foot ball* clubb tervezése is programmba van véve. A tárgysorozat érdekességénél fogva a választmányi tagoknak lehetőleg teljes számban való megjelenését ez uton kéri föl a kör titkársága.

REGÉNY-CSARNOK.

A négy ezredes leány.

Irtá: Dr. Vucskics Györgyné, Szilárdffy Elvira

4.

Ki is mondták rá az ezredes lányok a szentencziát: uniformisba bujtatott ostoba — paraszt! Ezt a paragrafust természetesen az ezredes papa is helyben hagyta!

Egy délután Grätchen, Liczy és Glädy ki-lovagoltak — még pedig kíséret nélkül.

Egyszerre csak Glädy megkötötte magát és tőle telhető határozottsággal kijelentette, hogy ő senki kedvéért sem megy tovább egy tappot-tal sem! A szót tett követte, le is szállt nyom-ban a lováról. Ezen elhatározásra őt egy pár mogyoró bokor bírta.

Miss Glädy kanári szín haja ki-kibuk-kant a zöld mogyoró bokrok közül. Bistatta Liczyt is!

— Jöjj te is, szedjük tele a zsebünket. Majd megráfalom vele Laczházyt! Ha ha . . . famoz! No gyere!

Liczy engedett, és aztán duetteben ropog-tatták a mogyorót!

Grätchen megsokalta a dolgot.

— Mais que faites tu là? kérdezte idege-sen! Glädtyől még kitelkilyesmi, de te Liczy! En fin, én nem foglak benneteket strázsálni! Au revoir! — s azzal ellovagolt.

Liczy megjárdt.

— Menjünk! de leszavazta a huga — hát maradtak.

Grätchen lassan léptett, s olyan formán elmékedett, hogy egy 24 éves lánynak jogos azon óhajta, hogy férjhez szeretne menni! Igen ám, de a férjhez menés, mai nap már művészet, pláne annak kinek nincs pénze! Ud-varló százával akad — de kőrő egy sincs! Pedig rettenetes az a kilátás, hogy vén lány marad! Vén lány! Borzasztó!

Dühösen csapott lovára, hogy az felágas-kodott, s elkezdett örületes gyorsasággal futni, hogy alig bírta magát a nyeregben tartani. Hiába rángatta a kantárt, a ló csak futott. Leakart ugrani, de a szoknyája megakadt a kengyelben. Kétségbeesetten, félig önkívületben kapaszkodott a ló nyakába, mikor egy erős kéz, megragadta a kantárt s a ló nyomban megállott.

Grätchen felnézett, egy elegáns vadász ru-hás fiatal ember állott előtte, ki éppen szok-nyája kiszabadításával foglalkozott s mikor az meg volt, gyengéden lesegítette a lóról, s azt kantárjánál fogva tartotta.

Grätchen a kimerültségtől leült a gyepe. A vadász megállott előtte, egy darabig szótlá-nul nézte, s aztán megszólalt, lágy simpaticus hangon:

— Nemde megjárdt?

Grätchen bólintott rá és lopva nézte az előtte álló komoly férfias arcát, merész vil-lanásu szemeit, erőteljes magas termetét, s ön-kénytelenül össze hasonlította az ő konven-cziós tiszt gavallérijait, ovval az idegennel, s egyszerre rokonszenvet érzett a szép civil iránt. A vadász észrevette Grätchen elfogult-ságot.

— Talán háborgatom, ha kívánja rögtön távozom!

— Nem . . . maradjon, kísérjen el egy darabig!

Elindultak, a vadász vezette a lovat, mel-lette lépdelt Grätchen szótlánul, az izgalomtól rápadtan, néha rá-rá pillantott a fiatal emberre, és mindannyiszor tudj Isten megdobbant a szíve!

Lassankint visszatért a pir Grätchen ar-czába, leküzde zavarát, élénk csevegésbe merültek. Elsétáltak volna így, tudja Isten meddig, de hallották, Glädy kacagását!

Grätchen megállt — kezét nyújtotta az ifjunak — az megragadta a keskeny fehér ke-zet, hirtelen lehajolt — s megcsókolta!

Grätchennek arczába szökött a vér, de azért nem vonta vissza a kezét! A vadász fel-segítette a lóra, de alig ment a lovával néhány lépést, mintha egy láthatatlan vonzerő kény-szerítete volna visszafordult. A férfi még ott

állott. Amint látta, hogy Grätchen vissza for-dult, gyors léptekkel a lányhoz sietett.

— Holnap? — kérdezte esecugve az ifju?
(Folyt. köv.)

SZERKESZTOI POSTA.

G. R. (Helyben.) Nagy baj, — de ne essünk kétségbe. A mai póstával elküldtük önnek *Roboz* József urnak »Mi a dadogás és hogyan lehet rajta segíteni?« című rendkívül felvilágosító munkáját. Irja meg az eredményt.

TAVIRATOK.

Zsibó leégett.

Zilah, márcz. 22. (Saját tud. táv.) Zsibón ma nagy tűzveszedelem támadt, melynek következtében az egész község elhamvadt a templommal és iskolával együtt. Sértetlen egyedül a Wesselényiek ősi kastélya és alig pár ház maradt meg. A lakosság kétségbeesett oltási kísérlete sikertelen maradt a nagy szélben. A lakosság télvíz idején hajlék és minden élelem nélkül maradt s kimondhatatlan nyomornak néz elébe, ha a társadalom nem segít valamiképen a szerencsétlen tűzkárosultakon.

Zsibó virágzó község volt 2800 ma-gyar és oláh lakossal, járásbírósi székhely, posta és táviráda állomás. A gőz-malma és mezőgazdasági szeszgyára szín-tén odaégett.

A szultán leányának szökése.

Konstantinápoly, márcz. 21. Az Agence de Constantinople hivatalos helyről nyert fel-hatalmazás alapján teljesen alaptalan, gyűlö-letes koholmánynak minősíti azt a hírt, hogy a szultán leánya megszökött.

KÖZGAZDASÁG.

Ki fedezte fel a filloxerát?

A napokban egy kis füzet vonta magára figyelmemet, mely mint párisi újdonság, egyik budapesti könyvkereskedő kirakatját díszítette. »Un episode retrospectif apropos de la découverte du phylloxera« volt a címe s szerzője gyanánt *Helix Sahut* szerepelt, ki tudvalevőleg oly sok érdemet szerzett magá-nak a legújabb kor szőlőmivelése terén.

Ugyan mit akarhat ez a direkt francia az »eredetet« illetőleg beszélni most, mikor a filloxerafelfedezésről előhozakodni már a jó-izlés is tiltja?

Mi sem természetesebb, minthogy siettünk a szőlészeti irodalom ezen újdonságát megsze-rezni s átolvasni. Szerző a visszaemlékezést az 1868-ik év június 15-ének napjával kezdi, mely nap a szőlőtermelők előtt csak oly gyá-szos, akár a nemzet történetében a világsi katasztrófa napja: aug. 13., vagy a francziának a szedani szept. 2-iki fegyverletétel napja. A heraulti gazdasági egyesület három tagból álló kiküldöttjei: *Gaston Barille*, *Planchon* és *Sahut* ugyanis ezen a napon fedezték fel a *Lagay* Kastély (Bouches de Rhone, Saint-Remy mellett) szőlőiben a filloxerát. Tudvalevőleg a francziák már 1862-ben észrevették a szőlő-sajátságos betegségét, ezen időtől kezdve ta-nulmányozták is annak okát, de bármennyire törlék is magukat a rejteley megoldásán — csak nem tudtak annak megfejtéséhez jutni. Azt észrevették, hogy a megbetegedett tőke szomszédságában levő is megkapja a beteg-séget s hogy a fertőzés valóságos köröket ké-

pezve terjed, de hogy az mi lehet, arról fo-galmuk sem volt a kutatóknak.

Terjed, mint az olajfolt a papíron, mon-dogatta *Gaston de Barille* s sajátságos — tár-sának, *Sahut*nek ez a megjegyzés keltette fel gyanuját, hogy féreg lesz a szőlőbetegség okozója.

»Ez az eszme nem hagyott többé nyugodni, írja *Sahut* jelzett füzetében, amint Saint-Remybe (Lagay-be) értünk, egy ásóval ellátott munkást vettünk magunk mellé, kivel a tőkegyökereket határozottuk el kiásatni. Én főleg arra fordítot-tam figyelmet, hogy ne a már elhalt, vagy na-gyon betegnek látszó tőkének gyökerét vizsgál-juk, hanem olyanét, mely még egészségesnek látszik, csak a beteg szomszédságában áll. Az egyik tőkegyökér ásásánál botommal mutogat-tam munkásomnak a gyökérrészt, melyet assou ki óvatosan, hogy a gyökészálai is megmaradja-nak rajta s adja nekem megvizsgálás céljából. Amint kezembe vettem, nagyító üveggel egész csoportját láttam rajta a sárgás színű féregnek s siettem azt hamarosan *Planchon*nak is meg-mutatni!«

A szerző aztán részletesen áttér annak bi-zonyítására, hogy a szőlőpusztító féreg ily kö-rülmények között lett konstátálva s hogy azt az első időben *Rhizophis vastatrix*-nak nevezték el s hogy az előnevet csak sokkal későbbben változtatták át *Phylloxera*-ra.

Sahutot ezen dolognak elmondására az bírta, »hogy a történelmi tények igazságát kellő világításban tüntesse elő, miután mindez-ideig a történelmi igazság csak különböző ver-ziók alapján iratott meg.«

Tényleg úgy vagyunk vele, hogy a féreg felfedezésének érdemét eddig mindig a mont-dalieri tudós professzornak — *Planchon*nak — tulajdonítottuk.

Ezt az érdemet *Sahut* mindig magának vindikálta, de mindez ideig nem tudta magát arra határozni, hogy a felfedezés mikéntjéül ily részletességgel ismertesse a világ előtt. Bizal-masai előtt azonban már annak idején meg-mondta az igazat s így érthető, hogy a nagy szőlész: *Viger* ha *Sahut*-ról volt szó, gyengéd figyelemmel mindig a »*Phylloxera Columbus Kristóf*«-jának nevezte őt. A jelzést a be nem avatottak nem tudták mire magyarázni, de ma már egész Franciaország tudja, hogy nem *Planchon*, hanem *Sahut* volt az, ki az első filloxerarajt felismerte. Ime egy felfedezés, melynek nyomában egy világrész szőlőmivelése dőlt romba.

Az osztálysorsjáték mai húzásánál a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki: 20.000 koronát nyert: 764. — 10.000 koronát nyert: 12350. — 5.000 koronát nyertek: 21731 58698 79649 80371 93186 96026. — 2000 ko-ronát nyertek: 2267 8049 10350 16046 19917 21059 22411 31398 39903 48837 51736 57004 60044 62496 62530 62902 65974 72632 72740 74404 86602 86895 91139 93186 95489. — 1000 koronát nyertek: 1299 4776 4910 9045 9841 11218 12019 12603 13684 14103 15933 17227 20307 22591 25501 26357 26412 26777 28292 28416 30481 31439 31485 33260 33352 34471 41193 42791 42799 45053 46474 47315 52139 55998 56679 57456 60838 61075 61717 62451 64821 65181 65826 65914 69981 70490 70982 78409 80878 80940 87038 91761 92533 92590 93730 99710 99727. 500 koronát nyer-tek: 1612 1985 2851 5570 6689 7040 9130 19610 23827 24102 25497 25788 26138 30615 31451 32040 33515 34337 40316 40633 42055 44019 46892 52689 53510 57892 60499 61857 63619 63870 68868 72068 72936 74345 75293 77063 77112 78051 79051 79244 79310 84481 85015 87322 88229 88522 89582 90499 82771 93072 93798 96564 96177 97542 97793 99767.

A többi kihuzottszámok 200 koronát nyertek.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. márcz. hó 20-ik napján tartott vásárbán eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 14.—13.40. Kétszeres buza 11.10—10.50. Rozs 10.80—10.20. Arpa 10.20—9.80. Zab 9.60.—9.—. Tengeri: 9.80.—9.60. Borsó 28.—. Lencse 33.—. Bab 12.60. Köles-

kása 24.— Burgonya 4.80. 100 kiló lángliszt 26.— zsemlyelisz 24.— fehérkenyér liszt 22.50, barnakenyér liszt 20.— széna fuvarral 4.— szalma 1.— Szalonna 98.—, 6 kiló zsup-szalma —14, 150 dkg alom-szalma —08. 1 köbm. bükkfa 6.40, tölgyfa 5.80, cserfa 6.60, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.90, Lámpaolaj —.88. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.80. Pálinka —.64, Szilva-pálinka 1.70. Szesz 1.90. 1 mm. kősó 21.44, nyers fagyú —.46. olvaszt. fagyú 64.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 62.—, uj bor 41.—, mész 2.40, kemény faszén 3.40, puha faszén 3.—, kenderniag 20.—, köles —.—, repce —.—, dió 45.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 40.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 20, szalonna 1.12, sertéshus 1.—4, juh-hus 68, vepres hagyma 16, fog-hagyma 54, bors 2.—, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1899. márczius 20-ról.
Egy pár első rendű jármás ökör 610—670, egy pár másodrendű jármás ökör 480—570, egy pár harmadrendű jármás ökör 240—470, 1 drb fejős tehén 98—230. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 146—190. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 112—154. 1 drb. veres borju 26—38, 1 drb. fél éves borju 34—46, 1 drb egy éves borju 44—66, két éves borju 68—136. 1 drb hizott sertés 86—134, 1 pár fél éves 32—36, 1 pár egy éves sertés 40—64, 1 pár két éves sertés 64—114. 1 drb igás ló 140—260, 1 pár ökörbőr 34—44, 1 pár tehénbőr 24—32. 1 pár bojubőr 10—16, 1 pár lóbőr 10—20.

Forgalmi kimutatás 1899. évi márczius hó 20-ról. Tiszta buza körülbelül 700 hltr, kétszeres buza 180 hltr, rozs 220 hltr, árpa 250 hlt., zab 380 hltr, tengeri 350 hltr, burgonya 400 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 48 drb, félhizott 85, sovány 110, süldő 190, ma-

lacz 330, hizott marha 12, jármás ökör 130 fejős tehén 110, borju 90, bivaly 3, juh és kecske 174, ló 274.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A „Tiszántul” eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, márczius 22.

Az irányzat csendes.

Oszták hitel	—	—	—	—	876.70
Magyar hitel	—	—	—	—	375.—
Allamvasut	—	—	—	—	322.75
Rimamurányi	—	—	—	—	811.75
Magyar jelzálog	—	—	—	—	230.75
Salgótarjáni	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, márczius 22.

Buza októberre	—	—	—	—	7.68
Buza áprilisra	—	—	—	—	7.45
Uj tengeri	—	—	—	—	5.27
Rozs okt.	—	—	—	—	6.58
Zab okt.	—	—	—	—	4.92
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. márczius 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	97.80
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	93.70
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	—	—	—	—	101.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	—	—	—	—	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	99.50
Magyar földterhermentési kötvény 4%	—	—	—	—	93.25
Italmérési jog megváltási kötvény	—	—	—	—	98.75
Horváth-szlavón földterhermentési kötvény	—	—	—	—	94.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	164.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	171.50
Oszták járdék papirban	—	—	—	—	99.—
Oszták járdék ezüstben	—	—	—	—	98.75
Oszták járdék aranyban	—	—	—	—	98.25
Oszták korona járdék	—	—	—	—	99.20
Oszták államsorsjegyek	—	—	—	—	136.—
Oszták magyar bankrészevény	—	—	—	—	17.90

Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	750.—
Oszták hitelintézet részevény	—	—	—	—	758.50
Párisi vista	—	—	—	—	96.85
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	—	—	—	—	19.31
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	118.55
London vista	—	—	—	—	242.70
20 márkás arany	—	—	—	—	28.66

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatalától.

4575/1900

Arverési hirdetmény.

Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatala mint I-ső fokú iparhatóság részéről közhírré tétetik, hogy a Gazdasági és iparbank Amigó Mór kezelése alatt levő kézi zálog üzletében (Zöldfa-utca, Zöldfa kávéház mellett) **folyó évi április hó 3-án délelőtt 8 órától** kezdődőleg, nyilvános árverés fog tartatni, melyen 195 darab zálogtárgy fog árverés alá kerülni, az iparhatóság részéről a felügyeletet az 1884. évi XIV. tcz. 4. §-a értelmében Sarkadi József rendőrbiztos fogja teljesíteni.

Az elzálogosítók ezen árverésről azon figyelmeztetéssel értesítettek, hogy az árverés alá bocsájtandó tárgyak tételezései úgy a rendőrkapitányi hivatal, mint a zálogüzlet helyiségének ajtaján kifüggesztett jegyzékből megtudhatók.

Nagyvárad, 1900. márczius 14.

Rimler Károly,
rendőrfőkapitány.

A PALLAS NAGY LEXIKONA

PÓTKÖTETEI

mint e munka XVII-ik (A—J) és XVIII-ik (K—Z) kötetei **f. évi márczius hó 25-én** fognak megjelenni.

E két kötetben mindaz benne van, a mi a munka megindítása óta mai napig az emberiség ismereteit gazdagította, valamint mindaz a hiány pótolva van benne, a mely e munka I—XVI-ik kötetében észlelhető volt.

A mint tudjuk — egy Lexikon, mely éveken át szerkesztetik és adatik ki — bárminő tökélyre is törekszik — éppen a lassu megjelenés természetszerű processusa folytán bizonyos hiányokat, hibákat, hézagokat, aránytalanságokat soha sem kerülhet ki.

Ezeknek pótlására vannak hivatva a pótkötetek. Csak ezekkel együtt állhat a nagyjelentőségű mű gyakorlatilag is az ismeretek mai állapotának színvonalán.

A pótkötetek beszerzése tehát kikerülhetetlen mindenkire nézve, a ki az alapmunka birtokában van és meg vagyunk róla győződve, hogy e köteteket a Nagy Lexikon minden vevője meg is fogja venni.

A pótkötetek igen diszesen vannak kiállítva — terjedelmük 52—52 iv szöveg és számos műmelléklettel, valamint szövegábrával vannak díszítve.

1—1 kötet ára 12 Korona.

A köteteket kívánatra havi 4 koronás részletfizetés ellenében is szállítom.

További pótkötetek kiadása nincs lervbe véve — a mennyiben remélhető, hogy a Nagy Lexikon most forgalomban levő első kiadása a legközelebbi években teljesen el fog fogyni.

Előjegyzéseket **már most** elfogad és megjelenés után **pontosan eszközöl**

LÁNG JÓZSEF

könyv-, zenemű- és papirkereskedése,
Nagyvárad, Fő-utca.